

สรุปผลการดำเนินโครงการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน
เทศบาลตำบลพรหมนคร อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร
วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓
ณ ศาลาอเนกประสงค์บ้านเม็ก หมู่ ๗

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสกลนคร ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการอย่างสมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อบต. ในเขตจังหวัด ยุทธศาสตร์จังหวัดที่ ๔ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการอย่างสมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวทางการจัดการขยะในครัวเรือนและชุมชน แผนงานเศษและชุมชน

หลักการและเหตุผล

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เน้นการแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม ด้วยการเร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ขยะ น้ำเสียและของเสียอันตรายที่เกิดจากการผลิตและบริโภค สร้างเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือเมืองสีเขียวเพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน โดยมีแนวทางดำเนินงานเร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะตกค้างสะสมในพื้นที่วิกฤต ผลักดันกฎหมายและกลไกเพื่อการคัดแยกขยะ สนับสนุนการแปรรูปเป็นพลังงาน ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้เกิดการลดปริมาณขยะรวมทั้งสร้างวินัยคนในชาติเพื่อการจัดการขยะอย่างยั่งยืน โดยเร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในพื้นที่วิกฤต ผลักดันการจัดทำแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการร่วมลงทุนของภาคเอกชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะ สนับสนุนการจัดการขยะที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยลดปริมาณการผลิตขยะ และส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด ส่งเสริมการแปรรูปขยะมูลฝอยและวัสดุเหลือใช้จากกระบวนการผลิตเป็นพลังงาน โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ ผลักดันการออกกฎหมายและมาตรการจัดการของเสียอันตรายชุมชน โดยเฉพาะซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ด้วยมาตรการส่งเสริมและมาตรการบังคับตั้งแต่ต้นทางรวมถึงการควบคุมการนำเข้า จัดให้มีแหล่งรวบรวมและแหล่งรับกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนกระจายอยู่ทั่วประเทศ พัฒนาระบบควบคุมการขนส่งของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน โดยให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึก และสร้างความตระหนักให้ประชาชน นักเรียน เยาวชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการบริหารจัดการขยะ โดยใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ทบทวนเกณฑ์การเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เหมาะสม รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

กระทรวงมหาดไทยบูรณาการร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการจัดทำแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ ๑ ปี โดยให้หลักการ ๓ Rs คือ Reduce การใช้น้อย Reuse การใช้ซ้ำ Recycle การนำกลับมาใช้ใหม่ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในภาพรวมของประเทศลดลงร้อยละ ๕ จากอัตราการเกิดขยะมูลฝอย โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่และจัดทำฐานข้อมูลขยะมูลฝอยในพื้นที่ จัดตั้งจุด

รวบรวมขยะมูลฝอยอันตรายชุมชนในหมู่บ้าน/ชุมชน อย่างน้อย ๑ จุด โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าประหยัด และไม่เกิดมลภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อมต่อประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ให้การสนับสนุนทรัพยากรทางด้านข้อมูล องค์ความรู้ งบประมาณ และอำนวยความสะดวกให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้นำไปดำเนินการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีเทศบาลตำบลพรรณานคร (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนงาน การเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสกลนคร ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการอย่างสมดุลและยั่งยืน และยุทธศาสตร์การพัฒนาของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เขตจังหวัดยุทธศาสตร์จังหวัดที่ ๔ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แบบบูรณาการอย่างสมดุลและยั่งยืน

เทศบาลตำบลพรรณานคร ได้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนและเพื่อให้สอดคล้องกับแผน ยุทธศาสตร์ดังกล่าว จึงเห็นสมควรจัดทำโครงการดังกล่าว เพื่อเตรียมความพร้อมของชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วม คิดหาแนวทาง สร้างแบบแผนการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อรักษาสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม ป้องกันการ เกิดโรคติดต่อในชุมชน และเพื่อให้ชุมชนมีจิตสำนึกที่ดีในการรักษาสภาพแวดล้อม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเสริมสร้างสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดีในครอบครัวและชุมชนให้ดีขึ้น
๒. เพื่อสร้างองค์ความรู้แก่ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไปในการลดลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอย โดยให้หลักการ ๓ Rs
๓. เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลพรรณานคร
๔. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป
๕. เพื่อส่งเสริมให้เกิดสังคมสงเคราะห์ในชุมชนโดยนำขยะมาจัดตั้งเป็นกองทุนช่วยเหลือผู้เสียชีวิต
๖. เพื่อให้ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไปนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างถูกต้อง และรู้จักนำขยะเหลือใช้ ที่เป็นประโยชน์นำกลับมาใช้ใหม่หรือจำหน่ายเป็นรายได้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้เสริมสร้างสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดีในครอบครัวและชุมชนให้ดีขึ้น
๒. ได้สร้างองค์ความรู้แก่ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไปในการลดลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอย โดย ให้หลักการ ๓ Rs
๓. ได้ลดภาระค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลพรรณานคร
๔. ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป
๕. ได้ส่งเสริมให้เกิดสังคมสงเคราะห์ในชุมชนโดยนำขยะมาจัดตั้งเป็นกองทุนช่วยเหลือผู้เสียชีวิต
๖. ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไปนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างถูกต้อง และรู้จักนำขยะเหลือใช้ที่เป็น ประโยชน์นำกลับมาใช้ใหม่หรือจำหน่ายเป็นรายได้

ผู้เข้าร่วมโครงการ

ผู้แทนครัวเรือน ประชาชนในเขตบ้านเม็ก หมู่ ๗ ตำบลพรรณา จำนวน ๑๐๐ คน

วิทยากร

สำนักปลัดเทศบาลตำบลพรณานคร

เนื้อหาการอบรม

การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

สถานการณ์ขยะมูลฝอย

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่ทุกคนทั่วโลกให้การยอมรับในปัจจุบันคือ “ปัญหาขยะมูลฝอย” โดยสถานการณ์ขยะโลก มีขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นปีละมากกว่า ๒.๑ พันล้านตัน มีเพียง ๑๖% หรือราว ๓๒๓ ล้านตันเท่านั้นที่ถูกนำไปรีไซเคิลในแต่ละปี (Verisk Maplecroft Environment Dataset, ๒๐๑๙) ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั้งหมด ประมาณ ๒๗.๘ ล้านตัน ร้อยละ ๘๓ ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมดมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๑) และประเทศไทยขึ้นอยู่อันดับ ๗ ของโลก ที่สร้างขยะพลาสติกในท้องทะเล ๐.๔๑ ล้านตัน (The countries polluting the oceans the most with plastic waste, ๒๐๑๙) และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในทุกๆปี เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนเมือง และการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมเมือง การเพิ่มขึ้นของประชากร การส่งเสริมการท่องเที่ยว การบริโภคที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีปริมาณขยะมูลฝอยในหลายพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

ปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยที่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพรณานคร ทำให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อากาศเสียจากการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้งเกิดเป็นควันและสารมลพิษทางอากาศ น้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยที่ตกค้างบนพื้นเมื่อฝนตกจะเกิดการไหลลงสู่แม่น้ำทำให้เกิดภาวะมลพิษทางน้ำ แหล่งเพาะพันธุ์ของหนูและแมลงวันจากขยะมูลฝอยที่ตกค้างบนพื้นซึ่งเป็นพาหะนำโรคติดต่อทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๕๘) นโยบายของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย โดยมุ่งเน้นให้ท้องถิ่นมีการดำเนินการร่วมกัน และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย การดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าการนำขยะมูลฝอย ที่กลับมาใช้ประโยชน์ได้เพียงร้อยละ ๑๕ - ๒๒ อาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจวิธีการจัดการขยะต้นทางอย่างถูกวิธี ในขณะที่ขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพการนำกลับมาใช้ประโยชน์มีปริมาณสูงถึงร้อยละ ๘๕ - ๙๐ (กรมควบคุมมลพิษ, คู่มือประชาชน เพื่อการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย) ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐมีนโยบายในการรณรงค์และส่งเสริมให้ประชาชนมีองค์ความรู้ในการจัดการขยะที่ดีขึ้น บนแนวคิด ๓R มุ่งเน้นการจัดการขยะมูลฝอย ณ ต้นทาง โดยการมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชน และมาตรการที่จะเสริมให้สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ในด้านพฤติกรรม คือมีการปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่ประชาชน โดยให้การศึกษาและรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติ สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้น

องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการ ๓ Rs

การกำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับภาระนำไปกำจัดโดยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลซึ่งมีเพียงร้อยละ ๓๖ เท่านั้น* ส่วนที่เหลือมีการเทกองกลางแจ้งซึ่งจะส่งผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยของประชาชนในบริเวณใกล้เคียง

จากปัญหาดังกล่าวแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ก่อให้เกิดปริมาณขยะให้น้อยลง จึงมีการนำแนวทางการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่

(Reduce Reuse and Recycle: 3Rs) มาประยุกต์ใช้ โดยใช้วิธีการลดการใช้วัสดุ/ผลิตภัณฑ์เพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (Reduce) มีการนำวัสดุ/ผลิตภัณฑ์ที่ยังสามารถใช้งานได้กลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และนำเศษวัสดุ/ผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้วมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) โดยมีตัวอย่างและวิธีง่ายๆ ดังนี้

๑. ลดการใช้ (Reduce) ปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะ (Refuse) และ เลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์สู่ผู้ผลิตได้ (Return)

เลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนกลับแก่ผู้ผลิต
เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นหนึ่งในแนวทางเพื่อลดปริมาณขยะ

ลดการใช้งาน บริโภคแบบพอเพียง ละเว้นของฟุ่มเฟือย
เพียงเท่านี้ท่านก็มีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะได้แล้ว

๒. ใช้ซ้ำ (Reuse) ใช้ซ้ำ เป็นหนึ่งในแนวทางการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า การใช้ซ้ำเป็นการที่เรานำสิ่งต่างๆ ที่ใช้งานไปแล้ว และยังสามารถใช้งานได้ กลับมาใช้อีก เป็นการลดการใช้ทรัพยากรใหม่ รวมทั้งเป็นการลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นอีกด้วย

การใช้ซ้ำนอกจากจะช่วยลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัดแล้ว
ยังช่วยให้เราประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าที่คิด

๓. รีไซเคิล (Recycle) รีไซเคิล เป็นการนำวัสดุต่างๆ อย่างเช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม ฯลฯ มาแปรรูปโดยกรรมวิธีต่างๆ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งนอกจากจะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยแล้ว ยังเป็นการลดการใช้พลังงานและลดมลพิษที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม

การแยกขยะรีไซเคิลแต่ละประเภทอย่างชัดเจน
ช่วยให้สามารถนำไปขายได้ราคาดีขึ้นกว่าปกติ

การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่รวมตัวกันขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออยู่อาศัยร่วมกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันและมีความเอื้ออาทรต่อกันเป็นต้น ในแต่ละชุมชนนั้นควรจะมีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม สามารถตอบสนองต่อการดำรงชีวิตของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ ความพอใจและความต้องการ

การส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมชุมชน

ปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น ล้วนเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์แทบทั้งสิ้น ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรต้องเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว เกิดมลพิษขึ้นเกือบทุกด้าน ผู้ที่จะ

ได้รับผลกระทบโดยก็คือ ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ที่เกิดมลพิษนั้นๆ นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดการแย่งชิงเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่เหลืออยู่ สร้างปัญหาความขัดแย้งขึ้นในสังคม ปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้ หากทุกคนในชุมชนร่วมกันเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นอย่างจริงจัง ทั้งที่ลงมือกระทำด้วยตนเองตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็จะสามารถฟื้นฟูบูรณะให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่นกลับคืนสภาพมาอย่างเดิมได้ ลดขยะในชุมชน

การสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน

การจัดงานรื่นเริงหรือกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน หากมีการตกแต่งสถานที่ควรคำนึงถึงเรื่องดังนี้

- ตกแต่งด้วยวัสดุที่ไม่เป็นอันตรายและภาระต่อสิ่งแวดล้อม ใช้วัสดุที่สามารถใช้ได้หลายครั้ง

และนำกลับมาใช้ใหม่ได้

- ไม่ใช้โฟมในการตกแต่ง
- ใช้ต้นไม้ วัสดุธรรมชาติ เช่น ใบตอง ดอกไม้สด ในการตกแต่งสถานที่ให้มากที่สุด

การส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมชุมชนด้วยสื่อ

ในพื้นที่ของชุมชนแต่ละแห่งนั้น ควรจัดให้มีป้ายรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ข้อมูลหรือเตือนใจแก่ผู้พบเห็น โดยติดตั้งแบบถาวรควรคำนึงถึงความเหมาะสมสวยงาม จะสามารถกระตุ้นเตือนให้คนในชุมชนตระหนักถึงความร่วมมือนอกใจกัน รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้เป็นอย่างดี

ชุมชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น นอกจากจะเป็นสมบัติที่นำภาคภูมิใจของชุมชนท้องถิ่นแล้ว ยังก่อผลเศรษฐกิจของท้องถิ่นอีกด้วย การร่วมแรงร่วมใจกันอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวให้คงอยู่อย่างยั่งยืน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเช่น

- ช่วยกันรักษาสภาพธรรมชาติให้คงความสมบูรณ์ไว้มากที่สุด
- บูรณปฏิสังขรณ์แหล่งโบราณสถานอย่างถูกวิธี เพื่อให้คงอยู่คู่ชุมชนตลอดไป
- รณรงค์ส่งเสริมและฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น
- รักษาศิลปหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของท้องถิ่น โดยอาจนำมาผลิตเป็นสินค้าที่

ระลึก

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาขยะในชุมชนทำได้โดย

- ลดการนำขยะเข้าบ้าน ก่อนซื้อของเข้าบ้านทุกครั้ง ควรถามตนเองว่ามีความต้องการและจำเป็นจริงๆ หรือไม่ เพราะของที่เหลือใช้จากการใช้ นั้นคือปริมาณขยะชุมชนที่เพิ่มขึ้น

- มีถังขยะประจำบ้าน ควรเป็นภาชนะที่แข็งแรงมีฝาปิดมิดชิดสามารถป้องกันแมลงและสัตว์

- แยกขยะก่อนทิ้ง วัสดุบางชนิดสามารถนำมาใช้ใหม่ได้ หรือนำไปแปรรูปเพื่อกลับมาใช้อีกได้ เช่น ขวด แก้ว โลหะ หรือกระดาษเป็นต้น วัสดุเหล่านี้สามารถขยายได้เป็นการลดปริมาณขยะที่จะนำไปกำจัดอีก

- ทิ้งขยะให้ถูกที่ ตามจุดที่กำหนดไว้สำหรับการทิ้งขยะเท่านั้น

รณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การรณรงค์ให้เกิดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน สามารถกระตุ้นให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมและความสามัคคีในชุมชนได้อย่างต่อเนื่องเช่น

- การรณรงค์ป้องกันปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน

- การรณรงค์เพื่อปลูกต้นไม้และรักษาต้นไม้ในชุมชน
- การรณรงค์รักษาแหล่งน้ำในชุมชน

ลดปริมาณมลพิษทางอากาศในชุมชน

- ลดปริมาณกิจกรรม การใช้จักรยานในการเดินทาง หรือการใช้ยานพาหนะร่วมกันเป็นหมู่

คณะ

- ไม่ให้มีการติดเครื่องยนต์ ยานพาหนะทุกชนิดขณะจอดในที่จอด
- งดการใช้โฟม สเปรย์จากกระป๋องอัดแรงดัน และสารละลายที่ส่วนประกอบของสาร CFC

พื้นที่สีเขียวในชุมชน

ในแต่ละชุมชน ควรจัดให้มีพื้นที่สาธารณะประจำชุมชน เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจร่วมกันของคนในชุมชนโดยจะต้องร่วมมือกันในการดูแลรักษาพื้นที่เหล่านั้น จัดให้มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะมีการดูแลไม่เกิดปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่เป็นต้น

การดำเนินชีวิตประจำวันตามแนวพระราชดำริเพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันนั้น ควรดำเนินตามแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแนะนำไว้ ซึ่งสามารถเสริมสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนได้อย่างยั่งยืน เช่น

- ใช้ชีวิตและความเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน พยายามพึ่งตนเองให้มากที่สุด
- รู้จักประหยัดในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ทรัพยากรธรรมชาตินั้นต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและให้มีของเหลือทิ้งน้อยที่สุด
- การจะทำกิจกรรมใดก็ตาม ต้องคำนึงถึงขนาดที่เหมาะสมกับสภาพหรือสิ่งแวดล้อมของตน

การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร คือ เน้นรูปแบบของการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (Reuse & Recycle) รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางมีดังนี้ คือ

การลดปริมาณการผลิตมูลฝอย รณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิตมูลฝอยในแต่ละวันได้แก่

๑. ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้สินค้าชนิดเติมใหม่ เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาดและถ่านไฟฉายชนิดชาร์ตใหม่ เป็นต้น

๒. เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพมีหีบบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนาน และตัวสินค้าไม่เป็นมลพิษ

๓. ลดการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

จัดระบบการรีไซเคิล หรือการรวบรวมเพื่อนำไปสู่การแปรรูปเพื่อใช้ใหม่

๑. รณรงค์ให้ประชาชนแยกของเสียนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระดาษ พลาสติก และโลหะ นำไปใช้ซ้ำ หรือนำไปขาย/รีไซเคิล ขยะเศษอาหารนำมาหมักทำปุ๋ย ในรูปปุ๋ยน้ำ หรือปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในชุมชน

๒. จัดระบบที่เอื้อต่อการทำขยะรีไซเคิล

๑. จัดภาชนะ (ถุง/ถัง) แยกประเภทขยะมูลฝอยที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน

๒. จัดระบบบริการเก็บโดย ๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยการ จัดเก็บแบ่งเวลาการเก็บ เช่น หากแยกเป็นถุง ๔ ถุง ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป ให้จัดเก็บขยะย่อยสลายและขยะทั่วไปทุกวัน ส่วนขยะรีไซเคิลและขยะอันตราย อาจจัดเก็บสัปดาห์ละครั้งหรือ ตามความเหมาะสม ๒) จัดกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพรับซื้อของเก่าให้ช่วยเก็บขยะรีไซเคิลในรูปของการรับซื้อ โดยการแบ่งพื้นที่ในการจัดเก็บและกำหนดเวลาให้เหมาะสม ๓) ประสานงานกับร้านค้าที่รับซื้อของเก่าที่มีอยู่ ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงในการรับซื้อขยะรีไซเคิล ๔) จัดระบบตามแหล่งการเกิดขยะขนาดใหญ่ เช่น ตลาด โรงเรียน สถานที่ราชการ ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

๓. จัดกลุ่มอาสาสมัครหรือชมรมหรือนักเรียนให้มีกิจกรรม/โครงการนำขยะมูลฝอย กลับมาใช้ใหม่ เช่น

- โครงการขยะรีไซเคิลแลกสิ่งของ เช่น ต้นไม้ ไข่
- โครงการทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยอีเอ็ม ขยะหอม ปุ๋ยหมัก
- โครงการตลาดนัดขยะรีไซเคิล
- โครงการธนาคารวัสดุเหลือใช้
- โครงการร้านค้าสินค้ารีไซเคิล

๔. จัดตั้งศูนย์รีไซเคิล

หากพื้นที่ที่ปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในแต่ละวันเป็นปริมาณมากๆ อาจจะมีการ จัดตั้งศูนย์คัดแยกขยะมูลฝอยซึ่งสามารถจะรองรับจากชุมชนใกล้เคียงหรือรับซื้อจากประชาชนโดยตรงซึ่ง อาจจะทำให้เอกชนลงทุนหรืออาจให้สัมปทานเอกชนก็ได้

การขนส่ง

๑. ระยะทางไม่ไกลให้รถขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัดโดยตรง
๒. ระยะทางไกลและมีปริมาณขยะมูลฝอยมากอาจจะต้องสร้างสถานีขนถ่าย เพื่อถ่ายเทจากรถเก็บขนขยะมูลฝอยลงสู่รถบรรทุกขนาดใหญ่

ระบบกำจัด

เนื่องจากขยะมูลฝอยใช้ประโยชน์ใหม่ได้จึงควรจัดการเพื่อกำจัดทำลายให้น้อยที่สุด ควรเลือก ระบบกำจัดแบบผสมผสานเนื่องจากปัญหาขาดแคลนพื้นที่ จึงควรพิจารณาปรับปรุงพื้นที่กำจัดมูลฝอยที่มีอยู่ เดิม และพัฒนาให้เป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอย
๒. ระบบกำจัดผสมผสานหลาย ๆ ระบบในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ หมักทำปุ๋ย ฝังกลบ และวิธีอื่น ๆ เป็นต้น

กิจกรรมการตรวจประเมินครัวเรือนที่มีการจัดการขยะในครัวเรือนได้อย่างครบวงจร

โครงการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการฯ โดยมีกิจกรรม ความร่วมมือดังต่อไปนี้

๑. เข้าร่วมกิจกรรม “ครัวเรือนการจัดการขยะด้วยตนเอง” และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขที่เทศบาลตำบลพรรณานครและหมู่บ้านได้ร่วมกันกำหนดไว้
๒. ช่วยกันรักษาความสะอาดในชุมชนและภายในครัวเรือนให้มีสิ่งแวดล้อมที่ดี

ทั้งนี้ ผู้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนเป็นผู้แทนครัวเรือนบ้านเม็ก หมู่ ๗ ตำบลพรรณา อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำนวน ๘๗ คน ดังภาพกิจกรรมดังนี้

